



Regels subsidieverstrekking landschap 2014-2017 gemeente Voorst

Inleiding

Met de 'Regels Subsidieverstrekking Landschap' van de Provincie Gelderland benadrukt de provincie het belang van inzet en betrokkenheid van bewoners bij het ontwikkelen en behouden van het landschap in Gelderland; het kapitaal van de provincie. Deze nieuwe benadering sluit aan bij de wijze waarop de gemeente Voorst haar bewoners stimuleert zich meer in te zetten voor het landschap. Via eigenaarschap en participatie wil de gemeente Voorst de betrokkenheid van bewoners bij het landschap vergroten zodat uiteindelijk ook inzet en mede verantwoordelijkheid ontstaat.

Met de 'Regels Subsidieverstrekking Landschap' ondersteunt de Provincie Gelderland gemeenten bij het realiseren van hun landschapsambities. Via de projecten uit het gemeentelijk Landschapsontwikkelingsplan (LOP) hoopt de gemeente Voorst, net als de Provincie Gelderland, het landschap gevarieerder, aantrekkelijker en beleefbaarder te maken.

De gemeente Voorst is verheugd met de breedte van de nieuwe regeling en ziet zichzelf als één van de partners van de Provincie Gelderland bij het investeren in het landschap. Hieronder staat het programma van projecten en activiteiten die de gemeente Voorst binnen de nieuwe 'Regels Subsidieverstrekking Landschap' wil realiseren en uitvoeren.

Projecten LOP Van Veluwe tot IJssel

Om tot een projectenlijst te komen welke ingediend kan worden binnen de Regels Subsidieverstrekking Landschap van de provincie is allereerst gekeken naar het uitvoeringsprogramma van het LOP Van Veluwe tot IJssel. Hierbij is gekeken naar projecten met een prioriteit 1,2 en 3 resp. lopende projecten urgent, nieuwe projecten urgent en korte termijn projecten 2-4 jaar.

Prioritaire koepelprojecten in het LOP gericht op landschap, natuur, cultuurhistorie, toegankelijkheid en vrijwilligers zijn:

K.1 Landschapsprojecten

- K1.1: Versterking landschap incl. beheer, prioriteit 1.
- K1.2: Landschappelijke inpassing wegen, dorpsranden, agrarische bebouwing prioriteit 1.
- K1.3: Erven project verbeteren cultuurhistorische en landschappelijke relatie erven met omliggende landschap, prioriteit 1.
- K1.4: Verankeren en versterken werklandschap, prioriteit 2.
- K1.5: Kern en dorp in het landschap (toegankelijkheid; ommetjes, klompenpaden) prioriteit 1.

K2 Natuur en biodiversiteit

- K 2.3: Biotoop verbetering Verbeteren leefomstandigheden (bedreigde flora en fauna), stimuleren maatregelen biotopen prioriteit 2.

K5 Levend Verleden

- K5.1: Historische wegen en paden herstellen, prioriteit 2.
- K5.2; Versterken landschappelijke herkenbaarheid van aardkundige, cultuurhistorische waarden, prioriteit 3.
- K5.3: Cultuurhistorisch landschap beleefbaar maken (Oral History, infopanelen en voorlichting), prioriteit 1.
- K5.4: Erfgoedproject, behoud en beleven van cultuurhistorisch erfgoed (TRAP route), prioriteit 2.
- K5.5: Occupatiegeschiedenis.

K 6: Recreatie

- K6.1: Recreatie VVTIJ: Recreatieve ontsluiting buitengebied (verbinden Veluwe-IJssel) Herstellen en aanleggen fietspaden, klompenpaden, historische tracés prioriteit 1.
- K6.2: Bestaande recreatieve faciliteiten. Verbeteren routes door verbindingen te maken en door verbetering landschappelijke kwaliteit, prioriteit 3.

K10 Promotie en communicatie landschap

- K10.1 LOP-promotie, organiseren landschapsgerelateerde activiteiten, landschapsdag, boomfeestdag, stimuleren burgerbetrokkenheid, prioriteit 2.
- K10.2 Stimuleren vrijwilligers in het landschap, stimuleren hoogstambrigades, knotploegen, vrijwillig beheer en aanleg, prioriteit 2.
- K10.3 Adoptienatuur, opzetten adoptieprojecten met schoolkinderen, prioriteit 1.

Programma 2014-2017

Hieronder volgt een lijst van projecten en activiteiten die de gemeente Voorst binnen de 'Regels Subsidieverstrekking Landschap' wil realiseren en uitvoeren.

Gebiedsgerichte kwaliteitsimpuls landschap

Doel: vergroten betrokkenheid bij landschap door uitvoering eigen aanplant inheemse boomsoorten, landschapsversterking.

LOP doelen: K 1.1 t/m 5, K5.2, K 6.2, K 10.1 en 10.2.

Binnen dit beplantingsproject wordt er in een van te voren geselecteerd gebied een beplantingsproject uitgevoerd. De selectie kan op basis van diverse redenen gemaakt worden; een bepaald landschapstype, een buurtschap etc. Binnen dit project wordt nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de voorwaarden van de Regels Subsidieverstrekking Landschap.

Inwoners van een plangebied worden uitgenodigd voor een speciale voorlichtingsavond die in het teken staat van het landschap in de eigen omgeving en de mogelijkheden om daar via aanleg van landschapselementen zelf versterking aan te geven. Men kan zich opgeven voor een beplantingsproject waarbij de deelnemers een persoonlijk advies en plan ontvangen. De aanschaf van het plantmateriaal financieren de deelnemers samen met de gemeente Voorst. Door zelf de struiken en bomen aan te planten ontstaat betrokkenheid en verantwoordelijkheid. De aankomende 4 jaren kunnen dorpskernen Voorst (oostzijde) en Klarenbeek en het buitengebied van Nijbroek (Nijbroekse polder) en Wilp (Wilpse klei) opgepakt worden. Voorst ligt ten dele in het Nationaal Landschap, Klarenbeek niet en Nijbroekse polder en Wilpse klei wel (zie kaartbijlage).

Wil het project van cofinanciering van de provincie gebruik maken dan dient het gericht te zijn op aanleg van grotere landschappelijke structuren. Erfbeplanting is namelijk uitgesloten van subsidie.

Outputindicatoren

Op basis van recent uitgevoerde vergelijkbare landschapsprojecten wordt gemiddeld per project aanleg en herstel gerealiseerd van de volgende landschappelijke elementen:

- 1.300 meter houtwal, struweelhaag, singel
- 86 stuks hoogstamfruit
- 45 stuks knotboom
- 47 stuks laanboom
- 10 are aanleg (vogelbosjes)
- 10 are achterstallig onderhoud (vogel)bosjes

Dorpen in het Groen

Doel: vergroten sociale cohesie en betrokkenheid bij landschap. Versterking landschap en verbinden erf met omringende landschap. LOP doelen: K 1.1 t/m 5, K 5.2, K 6.2, K 10.1 en 10.2.

Samen met een lokale dorpsorganisatie of een binnen deze activiteit nieuw op te richten vrijwilligersgroep wordt vorm gegeven aan deze activiteit. De leden van de nieuwe dan wel bestaande dorpswerkgroep 'landschap' werken mee en worden geïnstrueerd zodat ze na afronding als aanspreekpunt voor landschapsaangelegenheden kunnen blijven functioneren. Op die manier ontstaat er via een integrale benadering een dorpswerkgroep die zich langere tijd wil inzetten voor de kwaliteit van het landschap.

Binnen het project 'Dorpen in het Groen' is het als bewoner mogelijk streekeigen bomen en struiken te bestellen. Iedere deelnemer krijgt een persoonlijk advies en plan. Tijdens een feestelijke dorpsplantdag wordt het plantmateriaal uitgereikt en gaat men aan de slag met het planten.

Aanschaf plantmateriaal wordt gefinancierd door gemeente Voorst en deelnemers. Afgelopen jaren zijn in Terwolde, Teuge, Posterenk, Wilp-Achterhoek, De Vecht en Nijbroek zogenaamde Dorpen in het Groen projecten uitgevoerd.

Resultaat is een buitengebied met inheemse soorten en dorpskernen die zich meer bewust zijn van de eigen rol binnen het behoud van de landschapskwaliteit. In 2015 wil de gemeente Voorst in de dorpskern Voorst (westzijde) een Dorpen in het Groen project opstarten.

Dit als tegenwicht op de aanleg van een rondweg en een verlegging van de rivierdijk. De afstemming met dorpsbelang en vrijwilligers en organisatie van een voorlichtingsavond zal naar inschatting subsidiabel zijn binnen de Regels Subsidieverstrekking Landschap. De planvorming en uitvoering van erfbeplantingsplannen zijn voor kosten van de gemeente. Alleen de grotere plannen kunnen mee in de subsidieaanvraag (inschatting 20%).

Output indicatoren: zie Kwaliteitsimpuls:

Verwachte totale output beplantingsprojecten (4 kwaliteitsimpulsen en 1 DIHG):

– 6.500 m houtsingel, struweel haag x € 3,30	€ 21.450,00
– 430 stuks HSF x € 48,60	20.898,00
– 187 laanbomen x € 70,75	13.230,25
– 226 knotbomen x € 9,48	2.142,48
– 40 are aanleg (vogel)bosje x € 65,98	2.639,20
– 40 are herstel (vogel)bosje x € 65,98	2.639,20
– Totaal	€ 62.999,13

Appense Dijk: vervolgproject

Bij de Appense Bandijk zijn de afgelopen jaren in samenwerking met het waterschap en particuliere eigenaren een aantal cultuurhistorische landschapselementen (kolken) hersteld en is een cultuurhistorische route ontwikkeld. In navolging van dit succesvolle project wil de gemeente Voorst het aantal te herstellen cultuurhistorische landschapselementen uitbreiden

Doel: Versterken landschappelijke herkenbaarheid van aardkundige, cultuurhistorische waarden en beleving hiervan. LOP doelen: K 5.1 t/m 5, K 6.1, K 10.1 en K 10.2.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland en gemeente Voorst hebben concrete ideeën over een vervolgproject. (Klarenbeek/ Ekeby, verzorgingshuis Nieuwenhof). Inschatting is dat uitvoeringskosten rond de € 30.000,- bedragen.

Outputindicatoren:

minimaal 3 herstelde kolken of andere cultuurhistorische landschapselementen (inclusief benodigd onderzoek slib, ecologische toets (FF) en afvoer/stort bagger).

Herstelde kolk 3 stuks x € 10.000,-	€ 30.000,-
Totaal	€ 30.000,-

Erfgoedroute

Doel; samen met de streek een informatieve, toeristische route met de nadruk op landschap en cultuurhistorie ontwikkelen. LOP doelen: K 1.3 en 1.5, K 5.1 t/m 5, K 6.1 en 2, K 10.1 en K 10.2
Vooral de oudere bewoners weten nog veel over het gebied waarin ze woonachtig zijn. Hun kennis van onschatbare waarde. Ook historische kringen en verenigingen hebben veel informatie in huis over bijzondere cultuurhistorische of landschappelijke elementen. Mede dankzij de lokale kennis en informatie is het mogelijk een bijzondere erfgoedroute te realiseren. Via een integraal proces ontstaat een informatieve toeristische route.

Gemeente Voorst kiest ervoor om in het project samen met lokale vrijwilligers cultuurhistorische elementen langs de route op te knappen of te herstellen (Erfgoed route plus). Denk aan grafheuvels, grens- of markebomen, sluisjes etc. Voor het onderhoud en beheer wordt een vrijwilligersgroep opgericht die van gereedschap wordt voorzien. De uitgever van het erfgoedboekje Matris financiert zelf € 5.000,- Kosten van een Erfgoed route plus bedragen circa € 40.000,- Precieze ligging van de route wordt in overleg met bewoners, historische kringen enzovoort bepaald aan de hand van een historische kansenkaart. Het zoekgebied is gelegen rondom de Terwoldse Bandijk een cultuurhistorisch zeer rijk gebied op de overgang van uiterwaard en oeverwal.

Outputindicatoren:

- 1 vrijwillige archeologiewacht opgestart en opgeleid (8-10 personen)
- 1 erfgoedroute opgeleverd inclusief routeboekje en kennisontsluiting van historisch landschap en elementen.

- 4 herstelde cultuurhistorische landschapselementen (HSF, markebomen, grafheuvel).

Kosten op offertebasis:

Procesbegeleiding ¹ 1 stuks x € 14.000,-	€ 14.000,-
Herstel cultuurhistorische elementen 4 stuks x € 4.500,- (of fictief aanleg/herstel bosjes 272,81 are x € 65,98)	18.000,-
35 km fietsroute incl. 20 recreatieve voorzieningen x € 400,-	<u>8.000,-</u>
Totaal	€ 40.000,-

Ontwikkeling en aanleg wandelroute (Klompenpad)

Doel; vergroten beleefbaarheid van en betrokkenheid bij het landschap. LOP doelen: K 1.1 en 1.5, K 5.1, 5.3, K6.1, 6.2 en K 10.1 en 10.2.

De ontwikkeling en aanleg van een wandelroute zorgt niet alleen voor een beleefbaarder landschap, maar ook voor vergroting van de betrokkenheid bij het landschap en een economische impuls voor de omgeving.

Kernactiviteit van de ontwikkeling is het oprichten van een werkgroep die gezamenlijk de route samenstelt, uitzet en onderhoudt.

Door samen een route te ontwikkelen ontstaat een gezamenlijke betrokkenheid en 'trotsheid' op de 'eigen' route.

De gemeente Voorst heeft de wens zich aan te sluiten bij het succesvolle Klompenpadenconcept waarbij de promotie gewaarborgd is. Aangetoond is dat ondernemers langs de Klompenpaden jaarlijks een aanzienlijke omzetverhoging genereren. Doordat de werkgroep bestaat uit bewoners die elkaar kennen is de bereidwilligheid van grondeigenaren groter dan wanneer een 'professional' langskomt. Hierdoor is het aandeel 'boerenland' in verhouding groot.

Na de opening (met het hele dorp) blijft de werkgroep verbonden als vrijwilligersgroep die zich inzet voor het beheer en het pad langsloopt.

Binnen de gemeente Voorst bestaat de wens om de reeds bestaande klompenpaden met elkaar en met het centrum van Twello te verbinden. Daarnaast is er een recreatieve opgave voor het Fliertdal als uitloopgebied voor de woonwijk De Schaker.

Aanleg nieuw klompenpad Fliertdal start in 2013 en de oplevering is uiterlijk in het voorjaar van 2015. Geraamde kosten voor de ontwikkeling van een klompenpad bedragen € 51.630,- Dit is inclusief voorlichtingsavonden, het oprichten van een wandelwerkgroep welke het beheer en onderhoud van het pad waarborgt en de landschappelijke versterking van de route.

Structurele kosten voor beheer en opbrengstderiving eigenaren vallen buiten de subsidieregeling en kunnen gedekt worden uit het beheerpotje van De Fliert (Fliertfonds). Werving en binding vrijwilligers voor klein onderhoud en educatieve voorlichting middels klompenpadenwebsite en app vallen vermoedelijk wel onder de subsidieregeling. De nieuwe route zal vermoedelijk tussen de 12 en 15 kilometer lengte hebben.

Gemeente Voorst wil de bestaande klompenpadenroutes rondom Twello tot een klompenpadennetwerk aaneen rijgen.

Met de aanleg van het klompenpad in het Fliertdal kan een verbinding gemaakt worden tussen de dorpskern van Twello via het Fliertpad naar het Tuylmarkerpad. Het Tuylmarkerpad is verbonden met het Avernoorderpad en het Niebroekerpad. Het Avernoorderpad wordt in het kader van het Regiocontract Stedendriehoek 2012-2016 verbonden met twee nieuwe klompenpaden in ontwikkeling in het Weteringse broek (Beemte-Broekland en Wenum-Wiesel) van de gemeente Apeldoorn. Door ook een verbinding te maken vanaf Teuge (Avernoorderpad) naar het centrum van Twello wordt het netwerk compleet en beter vermarktbaar. Deze verbinding kan bestaan uit een zogenaamde "aanlooproute" vanuit het centrum van Twello naar een routepunt van het Avernoorderpad.

In nauw overleg met Algemeen Belang Teuge en de vrijwilligers van de klompenpadvrijwilligers van het Avernoorderpad zal een aanlooproute worden ontwikkeld vanuit het centrum van Twello naar het Avernoorderpad. Dit proces, de aanleg van het wandelpad en eventuele kleine recreatieve voorzieningen zijn vermoedelijk subsidiabel. Kosten voor gewasverlies en het beheer niet.

¹ infoavond, opzetten werkgroep, bijeenkomsten werkgroep (8 x), benaderen eigenaars enzovoort

De kosten voor het ontwikkelen en aanleggen van de aanlooproute bedragen naar inschatting circa € 3.000,-. Dit is inclusief startpaneel en route bewegwijzeringspaaltjes en plaatjes en landschapsherstel langs de aanlooproute.

Outputindicatoren en kosten op offertebasis:

Procesbegeleiding: 240 uur x € 90,-	€ 21.600,00
(oprichten en opleiden 1 klompenpadvrijwilligersgroep, informatieavond, 8 werkgroepoverleggen, verkennen route mogelijkheden, benaderen eigenaars, contractvorming en afsluiting, coördinatie bewegwijzering en feestelijke opening)	
Communicatie en voorlichting: 72 uur x € 90,-	6.480,00
(vervaardigen teksten en foto's illustraties panelen en infobrochure, uitnodigingen en flyers)	
Uitvoeringswerkzaamheden aanleg pad: 1 x € 14.050,-	14.050,00
(aanleg pad 10-15 km, bewegwijzering, 20 kleine recreatieve voorzieningen, 2 loopbruggetjes)	
Landschapsaanleg en herstel:	
Aanleg en herstel van 1.007 m houtsingels, struweelhagen x € 3,3=	€ 3.323,10
Aanleg 32 stuks HSF x € 48,6 =	€ 1.555,20
Aanleg 56 laanbomen x € 70,75 =	€ 3.962,00
Aanleg 10 are bosjes x € 65,98 =	<u>€ 659,80</u>
Totaal	<u>9.500,10</u>
Totaal	€ 51.630,10

Aanloop route Teuge

Aanleg 2-3 km route inclusief bewegwijzering, recreatieve voorzieningen € 3.000,-.

Oprichting vrijwilligersgroepen, organiseren van cursussen

Doel; vergroten betrokkenheid bij en kennis over het landschap. LOP doelen: K 1.1,1.2, K 10 1 t/m 3.

Samen aan de slag in het landschap; of het nou gaat om de zorg voor een bepaald landschapselement, een gebied of een diersoort, door samen buiten actief te zijn bereik je meer en voel je je meer betrokken.

Een vrijwilligersgroep kan zich bijvoorbeeld inzetten voor hoogstamfruitbomen. Deze karakteristieke landschapselementen staan zowel op particulier terrein als op gemeentegrond. Door vrijwilligers (vaak eigenaren van boomgaarden) op te leiden en te ondersteunen met onder andere deskundig gereedschap, kunnen deze bomen onderhouden en hersteld worden waardoor iedereen ervan kan genieten. Via cursussen en uitwisseling van kennis leert men meer over de aanleg en het achterstallig onderhoud. Ook de sociale component is van belang; samen aan de slag zorgt voor gezelligheid en versterkt de gedeelde interesse en verantwoordelijkheid.

De Gemeente Voorst wil de aanleg en het achterstallig onderhoud van landschapselementen en biotopen voor flora en fauna met burgers, schoolkinderen en vrijwilligers oppakken. In samenwerking met reeds bestaande partijen (Spaanse ruiter, Natuur Anders, HSF brigade Voorst, VIJZ) kunnen aanleg en herstelcursussen georganiseerd worden en/of nieuwe gespecialiseerde vrijwilligerswerkgroepen worden opgericht. Door een eigen bijdrage te vragen (bijv. deelname kosten cursussen) kan de cofinanciering van de gemeente zeer beperkt blijven. Voorstel is om jaarlijks 1 gespecialiseerde vrijwilligersgroep op te richten (gekoppeld aan een type landschapselement (HSF, poel) of soort (steenuil) plus jaarlijks een cursus (om het jaar een totaal cursus en een cursus aanleg en herstel) te organiseren. Zoekgebieden voor deze groepen zijn aangegeven op de kaartbijlage.

Outputindicatoren:

– Oprichten, opleiden nieuwe HSFbrigade (8-12 personen)	€ 10.000,00
– Aanleg van 70 hoogstambomen x € 19,26	1.348,20
– Totaal	€ 11.348,20
– Oprichten, opleiden 1 poelenvrijwilligerswerkgroep (8-12 personen) (zoekgebied EVZ/landgoederenzone Twello West/Kamsalamander)	11.500,00
– Achterstallig onderhoud van 3 poelen x € 2.000,-	6.000,00
– Aanleg van 3 nieuwe poelen x € 3.000,-	9.000,00
– Totaal	26.500,00
– 1 bijenproject (oprichting werkgroep niet noodzakelijk zoekgebied Teuge/Weteringsbroek)	6.700,00
– Oprichten en opleiden 1 steenuilvrijwilligerswerkgroep (zoekgebied polder Nijbroek- Terwolde)	5.875,00
– Aanleg 70 stuks hoogstambomen x €19,26	1.348,20
– Totaal	7.223,20
– 2x Praktijkcursus landschapsecologie en aanleg/herstel (zoekgebied Nijbroek en Voorst 10-15 deelnemers) x € 6.000,-	12.000,00
– Aanleg/herstel 255 m houtsingel/haag x € 1,29	329,91
– 2x Praktijkcursus herstel landschapselementen (zoekgebied Teuge en Posterak 10-15 deelnemers) x € 2.660,-	5.320,00
– Totaal	€ 17.649,91

Landschapsevenement, Boomfeestdag en Je school kan de boom in

Doel: via (eenmalige) educatieve activiteiten maken kinderen en volwassenen kennis met het landschap in de eigen omgeving en de wijze waarop men zelf een rol kan spelen bij beheer en onderhoud.

Een jaarlijkse landschapsdag of landschapsmarkt is het moment om kennis te kunnen maken met vrijwilligerswerk in het landschap. Op een landschapsdaglocatie kunnen bewoners een dagje meehelpen. De organisatie van een dergelijke locatie kan worden gedaan door een bestaande vrijwilligersgroep of door Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Via de landschapsdag kan een nieuwe vrijwilligersgroep ontstaan of een bestaande groep nieuwe leden werven.

Het herstel en achterstallig onderhoud van bepaalde gebieden of landschapselementen kan via de landschapsdag onder de aandacht worden gebracht.

Ook kleinere jaarlijkse activiteiten als de Boomfeestdag biedt kansen voor het betrekken van vooral ouders en kinderen. Door hen (eventueel via de basisschool) tijdens de feestelijke Boomfeestdag zelf te laten planten ontstaat enthousiasme en betrokkenheid (in ieder geval voor de zelf aangeplante boom).

Scholen kunnen zelf een locatie kiezen in overleg met de gemeente. Ook dit draagt bij aan de betrokkenheid bij het 'groen' in de eigen omgeving. Dooreen combinatie te maken met lesmateriaal is het geen eenmalige activiteit, maar vormt het uiteindelijk een vast onderdeel in het onderwijsprogramma en een jaarlijks terugkerende feestelijke dag. De uitvoering van de Boomfeestdag kan onder meer begeleidt worden door bestaande natuurwerkgroepen (Spaanse Ruiters) en vrijwilligersbrigades.

In het project Je school kan de boom in helpen schoolklassen bij het onderhoud van het landschap in de buurt. Ze werken met bestaande vrijwilligersgroepen mee en worden door hen begeleid. Het levert plezier, betrokkenheid en een mooi landschap op. In Voorst helpen de leerlingen van Sjaloom al jaren bij het onderhoud aan het kerkenpad. De vrijwilligers van de Spaanse Ruiters begeleiden hen hierbij.

Outputindicatoren:

2 landschapsdagen organiseren x € 8.000,-

8 kleine initiatieven organiseren x € 2.000,-

Totaal

€	16.000,-
	<u>16.000,-</u>
€	32.000,-

Vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Voorst in de vergadering van 19 november 2013

E.J.M. van Leeuwen
secretaris

drs. J.T.H.M. Penninx
burgemeester